

Analyze the contents of social science books in the third and fourth grades of the elementary school according to the components of context-base approach

تحلیل محتوای کتاب‌های علوم اجتماعی دوره ابتدایی بر اساس رویکرد زمینه محور

Maryam Rezaie, Parasto Belmaneh, Gholam Ali Ahmadi

¹ Phd student in curriculum studies at Tehran Shahid Rejaei Teacher Training University, Iran.

² MA student in curriculum studies at Tehran Shahid Rejaei Teacher Training University, Iran.

³ Assistant professor and faculty of Tehran Shahid Rejaei Teacher Training University, Iran.

مریم رضایی*، پرستو بلمانه، غلامعلی احمدی

¹ دانشجوی دکتری مطالعات برنامه درسی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران، ایران.

² کارشناس ارشد مطالعات برنامه درسی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران، ایران.

³ دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران، ایران.

Abstract

The purpose of the present study was to analyze the contents of social science books in the third and fourth grades of the elementary school according to the components of context-base approach. The research method in this study was content analysis. The populations of study were the social science books in the elementary school in the academic year 93-94. The sample of study was the social science book contents in the third and fourth grades of the elementary school. The instrument of data gathering in this study is the content analysis form. It is made according to the components of context-base approach. Educational experts' ideas were used to determine the reliability of the instrument. The reliability of the instrument was calculated 90% through the Holsti formula. One coding form was used to analyze contents of social science books in the third and fourth grades of elementary school. At the first stage, active and inactive units of the social science books were determined in the two grades. At the second stage, the inactive units were omitted and at the next stage, the active units were coded according to the components of field-centered approach. At the next stage, the obtained data from the research were analyzed through the descriptive statistics. The results of this study showed that the context-base approach was averagely focused in both books. The components of field-centered approach were focused asymmetrically in both books in a way that in both books more attention is paid to the components of meaningful learning, scientific competence, providing problem solving situations and less attention was paid to the components of involving students in group works and providing scientific reasoning training background.

Keywords: content analysis, context-base approach, social sciences, elementary school

چکیده

هدف پژوهش حاضر تحلیل محتوای کتاب‌های علوم اجتماعی پایه سوم و چهارم دوره ابتدایی بر اساس مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور است. روش تحقیق در پژوهش حاضر، تحلیل محتوا است. جامعه آماری این پژوهش کتاب‌های علوم اجتماعی دوره ابتدایی در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ است. حجم نمونه این پژوهش شامل کتاب‌های علوم اجتماعی پایه سوم و چهارم دوره ابتدایی است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در این تحقیق فرم تحلیل محتوا است که این فرم با توجه به مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور تهیه شده است. به منظور تعیین روایی ابزار تحقیق از دیدگاه صاحب‌نظران و متخصصان تعلیم و تربیت استفاده گردید. پایایی ابزار تحقیق با استفاده از فرمول هولستی ۰/۹۰ محاسبه گردید. برای تحلیل محتوای کتاب‌های علوم اجتماعی پایه‌های سوم و چهارم ابتدایی از یک فرم کدگذاری شده استفاده گردید، در مرحله اول واحدهای فعال و غیرفعال کتاب‌های علوم اجتماعی دو پایه مشخص گردید، در مرحله دوم واحدهای غیرفعال حذف گردید و در مرحله بعد واحدهای فعال بر مبنای مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور کدگذاری شدند و در مرحله بعد داده‌های حاصل از یافته‌های تحقیق با استفاده از آمار توصیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج این تحقیق نشان داد که در هر دو کتاب به رویکرد زمینه محور به طور متوسط توجه شده است. در هر دو کتاب مورد تحلیل به مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور به طور نامتعادل توجه شده است. در هر دو کتاب به مؤلفه‌های یادگیری معنادار، کسب شایستگی علمی، ایجاد موقعیت‌های حل مسئله بیشتر از سایر مؤلفه‌ها توجه شده است و به مؤلفه‌های درگیر شدن دانش‌آموزان در کارهای گروهی و فراهم ساختن زمینه پرورش استدلال علمی بسیار کم توجه شده است.

واژه‌های کلیدی: تحلیل محتوا، رویکرد زمینه محور، علوم اجتماعی، دوره ابتدایی

* نویسنده مسئول: rezaie1984@yahoo.com

پذیرش: ۹۷/۰۶/۰۳

وصول: ۹۵/۰۶/۱۵

مقدمه

آموزش و پرورش یکی از قدیمی‌ترین نهادهای اجتماعی است که از بدو تشکیل زندگی گروهی انسان در پاسخ به نیاز انسان‌ها در روابط متقابل به شکل ابتدایی خود وجود داشته است. آموزش و پرورش رسمی از اوایل قرن حاضر به صورت یک نظام فراگیر، ابتدا جوامع پیشرفته و متعاقب آن سراسر جوامع در حال پیشرفت را فرا گرفته است و امروز جامعه‌ای نیست که این نظام نقشی در تحول و پیشرفت آن نداشته باشد (Dadfar et al, 2013:225).

در عصر جدید نگاه به تعلیم و تربیت در جهت کاربرد بالقوه و عملی دانش در زمینه‌های واقعی زندگی است، زیرا دانش اکتسابی از تجارب عملی، پایاتر از معلومات به دست آمده از اجرای برنامه‌های آموزشی است. ضرورت یاری رساندن به دانش آموزان، رشد بهتر مهارت‌های زندگی و معیشت خود، رفته رفته از اهداف مهم آموزش و پرورش تلقی می‌شود. امروزه مسئولیت نظام‌های تعلیم و تربیت رسمی و عمومی مضاعف شده به گونه‌ای که ملاحظات خاصی را در باب نهادها، محتوا، برنامه‌ها و روش‌های تعلیم و تربیت پیش روی برنامه ریزان آموزشی قرار داده است.

رویکردهای زمینه - محور، از جمله رویکردهای اتخاذ شده در آموزش علوم محسوب می‌شوند که در آن‌ها زمینه‌ها و کاربردهای علم به عنوان نقطه شروعی برای توسعه ایده‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرند. این رویکرد، در تضاد با رویکردهای متداول است که از ابتدا ایده‌های علمی را قبل از بررسی کاربردهای آن تحت پوشش خود قرار می‌دهند. (Barker & Millar, 2000; Pank, 2012).

تفاسیر مختلفی از رویکرد زمینه - محور در تدریس وجود دارد (King, 2007). رویکرد زمینه محور یعنی این که «زمینه (متن)» (context) یا «کاربرد علوم در دنیای واقعی» (application of the science to a real-world situation) در تدریس علوم اهمیت زیادی دارد و به عنوان بخش اصلی تدریس علوم استفاده می‌شود. در

چنین روشی مفاهیم علمی بر اساس «نیاز به دانستن» (need-to-know) آموخته می‌شوند، یعنی دانش آموزان زمانی مفاهیم علمی را به خوبی درک می‌کنند که آن‌ها را در زندگی روزمره بکار گیرند. این تعریف از پیشینه خاصی نشأت گرفته است (Beasley & Butler, 2002; Bulte, Westbroek, de Jong, & Pilot, 2006; Gilbert, 2006; Sutman & Bruce, 1992) و بر دو ویژگی مهم تأکید دارد: نخست، این که مسئله‌ای که در دنیای واقعی یا اجتماعی وجود دارد، اهمیت زیادی در تدریس علوم دارد، دوم این که مضامین آموخته شده به دانش آموزان نیازمند دانشی است که بتواند زمینه را به خوبی به آن‌ها تفهیم کند (Ginns, Evan, Winner, King, 2010).

تجربه کردن یادگیری زمانی حاصل می‌شود که شخص فراگیر در موقعیت یادگیری قرار گیرد که فراگیر با به کارگیری همزمان دانش، مهارت و نگرش علمی جدید خویش به یادگیری می‌پردازد (Abbasi et al, 2013). در آموزش با رویکرد زمینه محور به راحتی فرصت‌ها و موقعیت‌های یادگیری مهیا می‌گردد. در این رویکرد آموزشی، اهداف مختلف دانشی، مهارتی و نگرشی که نتیجه آن تربیت و پرورش انسانی متعالی و شهروند دارای شایستگی‌های مختلف و یادگیرنده مادام‌العمر با عنوان بنده صالح است تربیت می‌شود (National Curriculum, 2009).

هالبروک (Holbrooke, 2010) معتقد است آموزش در خلأ اتفاق نمی‌افتد، بلکه آموزش نیازمند بافت و زمینه است تا برای آنچه فراگیر می‌آموزد دلیل و جایی در زندگی روزمره وی پیدا کند. در این رویکرد آموزشی یک موضوع یا مفهوم به عنوان زمینه انتخاب می‌شود و این تم محور یادگیری قرار می‌گیرد و امکان تلفیق تجربه‌های متفاوت یادگیری را فراهم می‌آورد.

از ویژگی برنامه‌های درسی در سال‌های اخیر تأکید بر استفاده از زمینه‌ها و برنامه‌های کاربردی به عنوان یک روش برای توسعه درک علمی بوده است. برنامه‌های زمینه محور در سطح بین‌المللی اجرا شده تا

است. به‌عنوان مثال می‌توان به دروسی مانند علوم تجربی پایه ششم ابتدایی و شیمی اشاره نمود که بر همین اساس طراحی گردیده است؛ تحقیقات داخلی انجام شده بیانگر این امر است که از رویکرد زمینه محور در درس علوم تجربی (Asadpour, 2014; Asadpour, 2014) و همچنین شیمی (Abdynam, 2009) نسبت به دروس دیگر بیشتر استفاده شده است. با توجه به جستجوهای انجام شده توسط پژوهشگر، پژوهشی در مورد رویکرد زمینه محور در علوم اجتماعی دیده نشد. راهنمای برنامه درسی نیوزیلند، مطالعات اجتماعی را مطالعه سازمان یافته و تلفیقی می‌داند که از علوم اجتماعی و انسانی حاصل شده است. مطالعات اجتماعی دانش‌آموزان را قادر می‌سازد تا دانش و درک و فهم خود را از ماهیت پویا و متغیر جامعه، کنش متقابل فرهنگ‌ها، جوامع و محیط و چگونگی وقوع این کنش بسط دهند (Malk, 2014: 50).

در چند دهه اخیر، مطالعات اجتماعی، گسترش بسیار یافته و موضوع‌ها و نظریه‌های جدید به این دانش بشری افزوده شده است. شرط پویا بودن محتوای آموزشی ایجاب می‌کند که برای آشنایی دانش‌آموزان با حیطه‌های متفاوت جوامع و اجتماعات بشری و کاربردهای متعدد آن در زندگی روزمره، به طرح مباحث نوین در محتوای آموزشی و کتاب‌های درسی توجهی ویژه شود. در کتاب‌های درسی به دلیل حجم زیاد مباحث طرح شده در برنامه درسی مطالعات اجتماعی و حجم محدود کتاب‌های درسی، اغلب مطالب مورد نظر به‌طور خلاصه و نسبتاً محدود ارائه می‌شوند، بنابراین کتاب‌های درسی که ساختاری لایه‌مانند دارند، به تابلوهایی تبدیل می‌شوند که از قطعه‌های کوچکی تشکیل شده‌اند و ارتباط طولی و عرضی اندکی با هم دارند. در این کتاب‌ها مسائل به‌گونه‌ای ارائه شده‌اند که دانش‌آموزان نمی‌دانند چرا این مسائل آمده و اصلاً چه

دانش‌آموزان از طریق ایجاد ارتباط بین علوم متداول و دنیای واقعی درگیر این مسئله کنند.

رویکرد زمینه محور یکی از رویکردهای نوآورانه متداولی است که به‌عنوان پایه‌ای برای برنامه‌های درسی در بسیاری از کشورها مانند هلند، آمریکا، آلمان، انگلیس و استرالیا مورد استفاده قرار گرفته است. بر طبق نظریه یادگیری زمینه‌ای، یادگیری فقط زمانی اتفاق می‌افتد که دانش‌آموزان اطلاعات یا دانش جدید را با روشی پردازش کنند که با چهارچوب‌ها یا منابع آن‌ها (حافظه، تجربه و پاسخ‌های درونی آن‌ها) ارتباط یابد (Tural, 2013).

آموزش و پرورش دربرگیرنده عوامل و عناصری است که سازندگی و موفقیت نظام آموزشی نیز در دل پویایی عناصر آن است. مهم‌ترین اجزای تشکیل‌دهنده نظام آموزشی عبارت‌اند از: برنامه درسی، محیط آموزش و معلم. یکی از ارکان اصلی برنامه درسی، کتاب درسی است. مدرسه، کانون آموزش و کتاب‌های درسی، مهم‌ترین وسیله آموزش تلقی می‌شوند که غالباً اهداف آموزش و پرورش از طریق آن‌ها قابل تحقق است. وابستگی نظام آموزشی ما به کتاب درسی در همه دوره‌های آموزشی مشهود است. کتاب درسی به‌ویژه در نظام‌های آموزشی متمرکز که حول محور مکتوب و مدون است، نیاز به تحلیل و بررسی علمی دارند. از آنجایی که اصولاً یادگیری و تعلیم و تربیت به‌طور رسمی در دوره ابتدایی آغاز می‌گردد، توجه به کتاب‌های درسی دوره ابتدایی و تجزیه و تحلیل آن‌ها بسیار مهم است. تحلیل محتوا روشی بسیار مفید برای پی بردن به تمایلات و ارزش‌های موجود در یک متن است (Akkus, Huseyin, NurSari, seyhan, Uner, Sinem, 2012).

در زمینه استفاده از رویکرد زمینه محور می‌توان گفت که این روش آموزشی در بسیاری از کشورهای جهان مورد استفاده قرار می‌گیرد. در کشور ما نیز تا حدودی بعضی از دروس بر همین مبنا طراحی گردیده

در سطح ملی و بین‌المللی اجرا شده‌اند تا از طریق ایجاد ارتباط بین علوم متداول و دنیای واقعی دانش‌آموزان را درگیر این مسئله کنند. فراهم کردن فرصت نوشتن برای دانش‌آموزان، به منظور ایجاد ارتباط بین مفاهیم و زمینه همان پیامد یادگیری زمینه - محور (outcome of learning context-based) است. بسیاری از مدارسی که از رویکرد زمینه محور استفاده می‌کنند، گزارش مثبتی از تأثیر آن در دانش‌آموزان داده‌اند. در چند سال اخیر برنامه‌های درسی زمینه - محور با استقبال بی‌سابقه از سوی برنامه‌ریزان و مؤلفان کتاب‌های درسی روبه‌رو شده است (Research and Educational Planning, 2011). ویژگی عمده رویکرد زمینه - محور این است که می‌تواند بسیاری از حوزه‌های برنامه درسی را به هم پیوند زند و آن‌ها را یکپارچه کند. در این رویکرد موضوعات آموختنی پراکنده نیستند و از یک انسجام درونی برخوردارند. ویژگی دیگر رویکرد زمینه - محور این است که بستر خوبی را برای پیشرفت تدریجی سواد علمی نوآموزان همراه با افزایش توانایی خواندن و نوشتن آن‌ها به همراه دارد و موجب آن می‌شود تا یادگیری برای فراگیر لذت‌بخش، نشاط‌آور و مفید شود. در رویکرد زمینه - محور معلم به محیط‌های متنوع یادگیری (کلاس - آزمایشگاه - خانه - مزرعه - برنج یا...) نیاز دارد. در زمینه رویکرد زمینه محور تحقیقاتی در ایران و جهان انجام گرفته است که به نمونه‌هایی از آن اشاره می‌گردد

اسدپور (Asadpour, 2014) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی تأثیر آموزش علوم تجربی با رویکرد زمینه - محور بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه هفتم شهرستان بهارستان ۹۳-۱۳۹۲» به این نتایج دست یافت که میزان پیشرفت تحصیلی درس علوم تجربی گروه آزمایشی نسبت به گروه گواه بیشتر و تفاوت بین میانگین‌های آن‌ها معنادار است.

معدنی‌پور (Madnipour, 2014) در پژوهشی با عنوان «بررسی نحوه اجرای رویکرد زمینه محور (زمینه

نیازی به این کار بوده است؛ بنابراین دانش‌آموزان با مشاهده قطعات مجزا از مفاهیم نمی‌توانند به تصویری جامع و رایج از درس مطالعات اجتماعی دست یابند. این بی‌توجهی سبب کاهش انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود. مسئله‌ای که برای پژوهشگر با توجه به اهمیت رویکرد زمینه محور و کاربردی بودن این رویکرد به وجود آمده این است که در کتاب علوم اجتماعی پایه سوم و چهارم ابتدایی، به چه میزان به مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور توجه شده است؟

چارچوب نظری پژوهش

امروزه فرایند آموزش و یادگیری به‌طور کلی دستخوش تغییرات عمیق در ابعاد مختلف شده است. تدوین اهداف بر اساس الگوهای شایستگی و انتخاب روش زمینه محور در سازمان‌دهی درس‌ها و طرح درس‌ها دو ویژگی اصلی برنامه درسی جدید در آموزش علوم است. آموزش فرایندی علمی، منطقی و هدفمند است؛ بنابراین باید بر اساس اصول و قواعد علمی انجام شود؛ اما در بسیاری موارد بر اساس سلیقه و بدون توجه به روش‌های نوین علمی و مؤثر و صرفاً با تأکید بر حافظه مداری به مرحله اجرا درمی‌آید. در شیوه‌های ارزشیابی آموخته‌های فراگیر نیز فقط به سنجش میزان حافظه وی می‌پردازند. نتیجه آن چیزی جز علم‌گریزی و به هدر دادن امکانات و استعدادها نیست درحالی‌که با پیشرفت‌های روزافزون فناوری اطلاعات و موتورهای جستجو و دسترسی آسان به اطلاعات مختلف، آموزش حافظه‌مدار دیگر جایگاه ندارد و باید روش‌ها و رویکردهای آموزشی که قابلیت عمق‌بخشی به یادگیری و کاربردی کردن محتوای آموزشی را دارند جایگزین شوند.

یکی از ویژگی‌های برنامه‌ریزی درسی (curriculum development) در سال‌های اخیر تأکید بر استفاده از زمینه‌ها و برنامه‌های کاربردی به‌عنوان یک وسیله برای توسعه درک علمی بوده است. برنامه‌های زمینه - محور

بر نگرش آنان نسبت به علم شیمی تأثیر مثبت می‌گذارد.

جرسک، ازکان (Gerceka, Ozcan,2015) در تحقیقی تحت عنوان «دیدگاه معلمان زیست‌شناسی درباره رویکرد زمینه محور» به این نتیجه رسید که رویکرد زمینه محور به‌عنوان نقطه شروع برای توسعه ایده‌های علمی در علم تدریس توصیف می‌شود. در این رویکرد زمینه‌های زندگی واقعی معرفی مفاهیم استفاده می‌شود. از روش تحلیل محتوا در این تحقیق استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که معلمان فاقد دانش درباره رویکرد زمینه محور هستند بنابراین معلمان باید در دوره تربیت‌معلم با این رویکرد آشنا شوند.

جرسک، ازکان (Gercek, Ozcan,2015) در تحقیقی تحت عنوان "باور معلمان فیزیک قبل از خدمت در مورد رویکرد زمینه محور در درس فیزیک چیست" به این نتیجه رسید که در این رویکرد دانش اولیه معلمان قبل از خدمت در مورد رویکرد زمینه محور مهم است. در این تحقیق از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان داد که معلمان فیزیک قبل از خدمت فاقد دانش درباره رویکرد زمینه محور و کاربرد آن هستند. دانش معلمان قبل از خدمت درباره رویکرد زمینه محور با استفاده از فعالیت‌های دانشگاه باید بهبود یابد.

کینگ، دونا (King, Donna,2015) در تحقیقی تحت عنوان «رویکرد زمینه محور در تدریس و یادگیری شیمی» به این نتیجه رسید که مسائل و مشکلاتی که معلمان در اجرای این رویکرد با آن مواجه هستند، زمان است. معلم در این رویکرد به زمان زیادی نیاز دارد. زمانی که معلم در تدریس خود از رویکرد زمینه محور استفاده می‌نماید، باید مفهوم مرکزی را در تدریس حفظ کند، معلم باید فرصتی برای تعامل دانش‌آموز با دانش‌آموز فراهم کند. با روش پروژه یادگیری دانش‌آموز را بهبود ببخشد.

محور) در برنامه درسی علوم تجربی پایه ششم ابتدایی مدارس دولتی شهر کرج در استان البرز از دیدگاه معلمان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲» به این نتایج دست یافت که در اجرای برنامه درسی علوم تجربی با رویکرد زمینه-محور، از دیدگاه معلمان پایه ششم ابتدایی، می‌توان به اهدافی چون یادگیری معنادار، کسب شایستگی علمی، برقراری ارتباط بین چهار عرصه خالق، خود، خلق و خلقت و پرورش استدلال‌های علمی دست یافت؛ اما به علت کمبود وقت و فراهم نشدن تمهیدات لازم جهت اجرا، درگیر ساختن دانش‌آموزان در کارهای گروهی و امکان ارزشیابی اصیل از دانش‌آموزان در اجرای برنامه درسی علوم تجربی پایه ششم ابتدایی، تحقق نیافته است.

اسدپور و عصاره (Asadpour, Assareh,2014) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی تأثیر آموزش علوم تجربی با رویکرد زمینه - محور (زمینه محور) بر مهارت کسب شده دانش‌آموزان پایه هفتم» به این نتایج دست یافتند که میزان مهارت کسب شده در درس علوم تجربی گروه آزمایشی که با رویکرد زمینه - محور (زمینه محور) آموزش دیده بودند نسبت به گروه گواه که با رویکرد مرسوم آموزش داده شدند بیشتر و تفاوت بین میانگین‌های آن‌ها معنادار است.

محمد جانی، ابراهیم (Mohammad Jani,2016) در پژوهشی تحت عنوان بررسی جایگاه شهروند جهانی در بررسی مطالعات اجتماعی پایه ششم ابتدایی به این نتیجه رسیدند که به حیطه شناختی شهروند جهانی بیشتر از حیطه مهارتی و روانی توجه شده است.

بدریان و همکاران (Badrian&etal,2011) در پژوهشی با عنوان «بررسی اثربخشی آموزش زمینه محور سینتیک شیمیایی بر رشد تحصیلی و نگرش دانش‌آموزان» به این نتایج دست یافتند که تفاوت چندانی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دو گروه دیده نمی‌شود، اما شیوه آموزش زمینه - محور موجب انگیزه دانش‌آموزان برای مطالعه درس شیمی می‌شود و

در تحقیق تورال (Tural, 2013) تأثیر آموزش فیزیکی زمینه‌محور بر پیشرفت تحصیلی و نگرش دانشجویان دوره کارشناسی در دانشگاه بررسی شده است. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که کاربرد رویکرد زمینه‌محور تأثیر معناداری بر نمرات دانش‌آموزان ایجاد نکرد. هرچند نگرش دانش‌آموزان مثبت بود.

روش‌شناسی پژوهش

روش انجام این تحقیق توصیفی-تحلیلی از نوع تحلیل محتوا است. تحقیق از نظر هدف کاربردی است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه عناصر تشکیل‌دهنده محتوای کتاب‌های علوم اجتماعی دوره ابتدایی (شامل متن، فعالیت‌ها و تمرین‌ها و تصاویر و جداول) در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۴ است. در این پژوهش دو کتاب علوم اجتماعی پایه سوم و چهارم دوره ابتدایی به‌عنوان نمونه انتخاب گردیدند، یعنی کلیه محتوای هر دو کتاب درسی علوم اجتماعی پایه سوم و چهارم دوره ابتدایی مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است.

ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، فرم تحلیل محتوای محقق ساخته با توجه به مؤلفه‌های رویکرد زمینه‌محور است. این رویکرد دارای هفت مؤلفه (ارتباط نزدیک با زندگی فراگیران، کسب شایستگی علمی، ایجاد موقعیت‌های حل مسئله، درگیر شدن دانش‌آموزان در کارهای گروهی، فراهم ساختن زمینه پرورش استدلال‌های علمی، ارتباط بین چهار عرصه خود، خالق، خلق و خلقت، ارزشیابی اصیل) است.

در این فرم‌ها ۷ مؤلفه رویکرد زمینه‌محور مورد بررسی قرار گرفته است. بدین منظور ابتدا مؤلفه‌های رویکرد زمینه‌محور مشخص و سپس به فرم‌های کدگذاری محقق ساخته انتقال یافت. در مرحله بعد ضمن مطالعه محتوای ارائه شده در کتاب‌های درسی علوم اجتماعی پایه سوم و چهارم ابتدایی مواردی چون متن درس، تصاویر و جدول‌ها، فعالیت‌ها و تمرین‌هایی که به‌طور مستقیم به هر یک از مؤلفه‌های رویکرد زمینه‌

محور پرداخته شده بود، شناسایی و بر اساس هر مؤلفه کدگذاری گردید و در نهایت فراوانی و درصد هر یک از شاخص‌ها شمارش و ثبت گردید. واحد ثبت در این تحقیق جمله انتخاب شده است. واحد ثبت، به بخش معنی‌دار و قابل رمزگذاری از محتوا، اطلاق می‌گردد که در اجرای تحلیل، از محتوا انتخاب شده و در طبقه مربوط به خود قرار گرفته و سپس مورد شمارش قرار می‌گیرد. محقق در این پژوهش به‌منظور اعتباریابی (روایی صوری) ابزار تحقیق از نظرات و دیدگاه‌های صاحب‌نظران و متخصصان تعلیم و تربیت دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی و نظرات اساتید راهنما و مشاور استفاده نموده است.

محقق در این پژوهش برای محاسبه پایایی ابزار از فرمول پایایی هولستی استفاده نموده است. بدین منظور در مرحله عملیاتی محقق، ابتدا ۲۰ درصد از کتاب علوم اجتماعی پایه سوم و چهارم ابتدایی را انتخاب نمود و در مرحله بعد، این واحدها را با استفاده از نظرات خود و بر اساس مؤلفه‌های رویکرد زمینه‌محور مورد تحلیل قرار دادند و نتایج را در اختیار محقق قرار دادند. در مرحله سوم محقق با استفاده از داده‌های به‌دست‌آمده بر اساس فرم تحلیل محتوای محقق ساخته، نتایج را مورد بررسی قرار داده و در مواردی که تفاهم نداشتند ابهامات آن موارد برطرف شد، محقق با استفاده از داده‌های به‌دست‌آمده، نتایج را در فرمول قرار داده و ضریب توافق بین آنان در حدود ۰/۹۰ به دست آمد. در این تحقیق تجزیه و تحلیل داده‌ها به‌صورت توصیفی: تهیه جداول شامل اعلام فراوانی و درصد و به‌صورت تحلیلی: شامل تحلیل و تفسیر فراوانی‌های به‌دست‌آمده انجام گرفت.

یافته‌های پژوهش

پرسش اول پژوهش

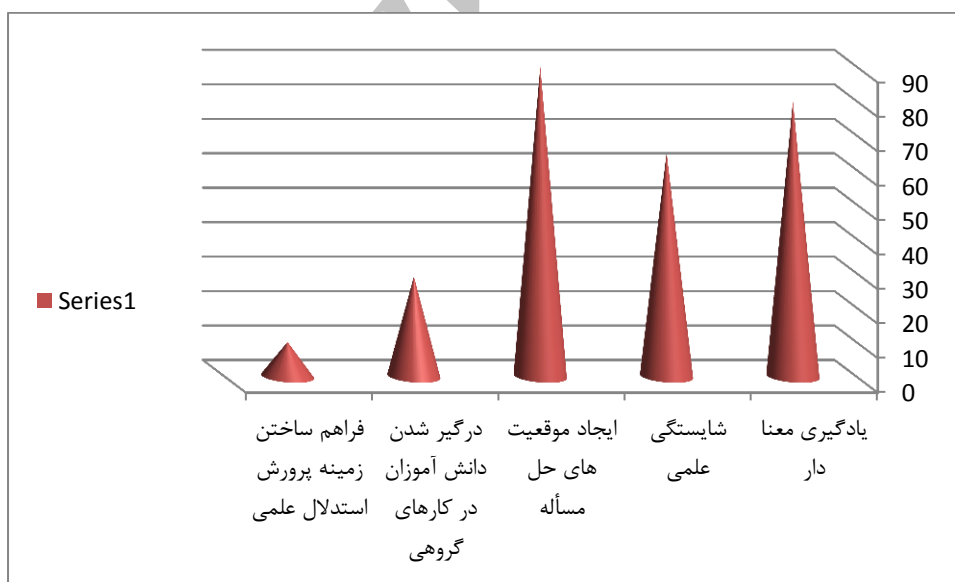
در محتوای کتاب‌های علوم اجتماعی پایه سوم ابتدایی تا چه اندازه به مؤلفه‌های رویکرد زمینه‌محور توجه شده است؟

جدول ۱. بررسی مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور در کتاب علوم اجتماعی پایه سوم ابتدایی

جدول فراوانی	فراوانی مؤلفه‌ها در متن دروس	فعالیت‌ها	تصاویر	جمع فراوانی مؤلفه‌ها	درصد فراوانی مؤلفه‌ها
مؤلفه‌ها	۳۰	۷	۹۹	۱۳۶	۳۷/۶۷
یادگیری معنادار	۱۵	۲۶	۳۴	۷۵	۲۰/۷۷
شایستگی علمی	۱۸	۳۴	۲۹	۸۱	۲۲/۴۳
ایجاد موقعیت‌های حل مسئله	۱۱	۱۳	۱۷	۴۱	۱۱/۳۵
درگیر شدن دانش‌آموزان در کارهای گروهی	۸	۹	۱۱	۲۸	۷/۷۵
فراهم ساختن زمینه پرورش استدلال علمی	۸۲	۸۹	۱۹۰	۳۶۱	۱۰۰
جمع					

مورد و ۷/۷۵ درصد است. نتایج جدول (۱) نشان‌دهنده این است که به رویکرد زمینه محور در کتاب علوم اجتماعی پایه سوم ابتدایی به‌طور متوسط توجه شده است.

طبق جدول (۱) از ۵ مؤلفه کدگذاری شده در کتاب علوم اجتماعی پایه سوم ابتدایی توسط محقق بیشترین مقدار فراوانی مربوط به مؤلفه یادگیری معنادار با مورد ۱۳۶ و ۳۷/۶۷ درصد و کمترین مقدار فراوانی مربوط به مؤلفه فراهم ساختن زمینه پرورش استدلال علمی با ۲۸

نمودار ۱. فراوانی مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور در علوم اجتماعی پایه سوم ابتدایی

در محتوای کتاب‌های علوم اجتماعی پایه چهارم ابتدایی تا چه اندازه به مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور توجه شده است؟

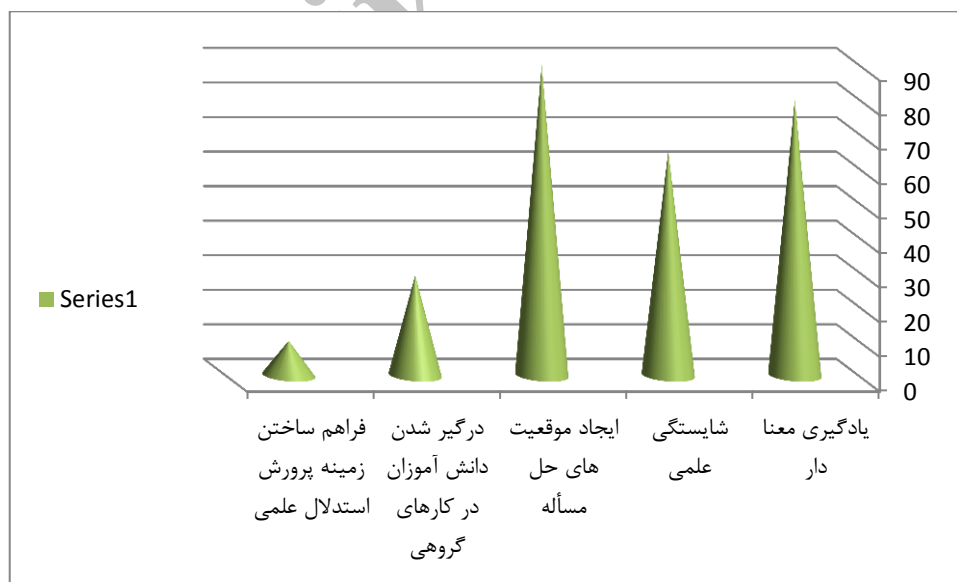
پرسش دوم پژوهش

جدول ۲. بررسی مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور در کتاب علوم اجتماعی پایه چهارم ابتدایی

جدول فراوانی	فراوانی مؤلفه‌ها در متن دروس	فعالیت‌ها	تصاویر	جمع فراوانی مؤلفه‌ها	درصد فراوانی مؤلفه‌ها
مؤلفه‌ها	۲۷	۳	۵۰	۸۰	۲۹/۱۹
یادگیری معنادار					
شایستگی علمی	۲۰	۴۰	۵	۶۵	۲۳/۷۲
ایجاد موقعیت‌های حل مسئله	۲۸	۴۷	۱۵	۹۰	۳۲/۸۴
درگیر شدن دانش‌آموزان در کارهای گروهی	۷	۹	۱۳	۲۹	۱۰/۵۸
فراهم ساختن زمینه پرورش استدلال علمی	۳	۵	۲	۱۰	۳/۶
جمع	۸۵	۱۰۴	۸۵	۲۷۴	۱۰۰

زمینه پرورش استدلال علمی با ۱۰ مورد و ۳/۶ درصد است. نتایج جدول (۲) نشان‌دهنده این است که به رویکرد زمینه محور در کتاب علوم اجتماعی پایه چهارم ابتدایی به‌طور متوسط توجه شده است.

طبق جدول (۲) از ۵ مؤلفه کدگذاری شده در کتاب علوم اجتماعی پایه چهارم ابتدایی توسط محقق بیشترین مقدار فراوانی مربوط به مؤلفه ایجاد موقعیت‌های حل مسئله با مورد ۹۰ و ۳۲/۸۴ درصد و کمترین مقدار فراوانی مربوط به مؤلفه فراهم ساختن

نمودار ۲. فراوانی مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور در علوم اجتماعی پایه چهارم ابتدایی

در کتاب‌های علوم اجتماعی پایه سوم ابتدایی به کدام مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور بیشتر توجه شده است؟

پرسش سوم پژوهش

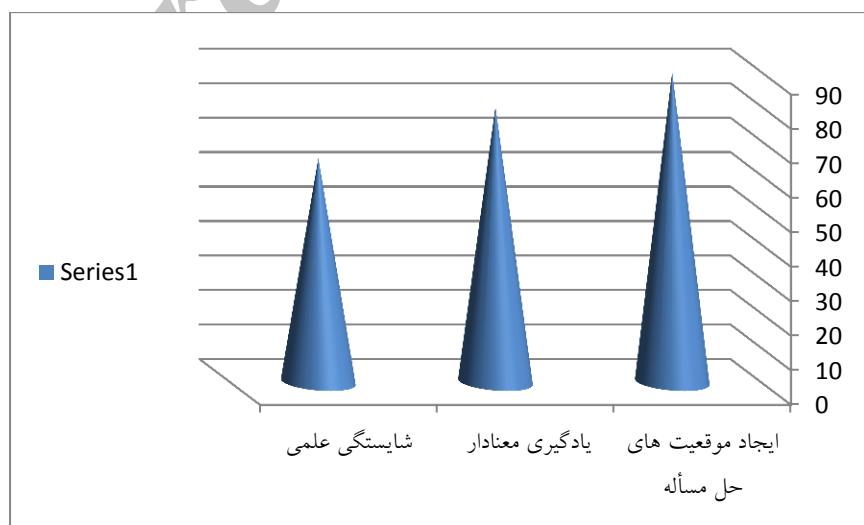
جدول ۳. بررسی مؤلفه‌هایی از رویکرد زمینه محور که در محتوای کتاب علوم اجتماعی پایه سوم ابتدایی که مورد توجه بیشتر قرار گرفته‌اند

جدول فراوانی	فراوانی مؤلفه‌ها در متن دروس	فعالیت‌ها	تصاویر	جمع فراوانی مؤلفه‌ها	درصد فراوانی مؤلفه‌ها
مؤلفه‌ها	۳۰	۷	۹۹	۱۳۶	۳۷/۶۷
یادگیری معنادار					
ایجاد موقعیت‌های حل مسئله	۱۸	۳۴	۲۹	۸۱	۲۰/۷۷
شایستگی علمی	۱۵	۲۶	۳۴	۷۵	۲۲/۴۳

بر اساس جدول (۳) در محتوای کتاب علوم اجتماعی سوم ابتدایی از مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور به مؤلفه‌های یادگیری معنادار، ایجاد موقعیت‌های حل مسئله و شایستگی علمی به ترتیب بیشتر پرداخته شده است. پرسش چهارم پژوهش در کتاب‌های علوم اجتماعی پایه چهارم ابتدایی به کدام مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور بیشتر توجه شده است؟

جدول ۴. بررسی مؤلفه‌هایی از رویکرد زمینه محور که در محتوای کتاب علوم اجتماعی پایه چهارم ابتدایی که مورد توجه بیشتر قرار گرفته‌اند

جدول فراوانی	فراوانی مؤلفه‌ها در متن دروس	فعالیت‌ها	تصاویر	جمع فراوانی مؤلفه‌ها	درصد فراوانی مؤلفه‌ها
مؤلفه‌ها	۲۸	۴۷	۱۵	۹۰	۳۲/۸۴
ایجاد موقعیت‌های حل مسئله					
یادگیری معنادار	۲۷	۳	۵۰	۸۰	۲۹/۱۹
شایستگی علمی	۲۰	۴۰	۵	۶۵	۲۳/۷۲

نمودار ۴. فراوانی مؤلفه‌هایی که در کتاب علوم اجتماعی پایه چهارم ابتدایی بیشتر به آن توجه شده است

شود علاقه و انگیزه دانش‌آموزان به یادگیری بیشتر می‌شود و نگرش مثبتی نیز نسبت به درس در دانش‌آموز ایجاد می‌شود. باید در درس علوم اجتماعی به ارتباط این درس با سایر دروس از جمله علوم تجربی، تعلیمات دینی، ریاضی و... توجه شود تا یادگیری معنادار در دانش‌آموزان ایجاد شود. در تحقیق انجام شده در برخی از موضوعات ارتباط آن‌ها با درس علوم تجربی به‌خوبی نشان داده شده بود. در درس علوم اجتماعی باید سعی شود انجام کار به‌صورت گروهی در دانش‌آموزان ترغیب شود به سبب آنکه دانش‌آموز وارد اجتماع می‌شود و باید مهارت انجام کار با دیگران را کسب کند ولی در کتاب علوم اجتماعی پایه سوم ابتدایی به این مهارت بسیار کم توجه شده بود. معلم نیز باید در تدریس خود از دانش‌آموزان را در کارهای گروهی درگیر سازد و زمینه را برای تبادل ایده‌ها در دانش‌آموزان فراهم آورد. همچنین در کتاب علوم اجتماعی زمینه برای پرورش استدلال علمی بسیار کم فراهم شده است در کتاب علوم اجتماعی باید زمینه برای ایجاد ایده‌های نو و تفکر خلاق برای دانش‌آموزان ایجاد شود با توجه به اینکه یکی از کارکردهای درس علوم اجتماعی ایجاد مهارت ارتباطی و اجتماعی در دانش‌آموزان است بنابراین در این کتاب با ایجاد زمینه برای پرورش استدلال علمی در دانش‌آموزان، مهارت طرح ایده‌های نو و خلاقانه در ارتباط دانش‌آموزان با دیگران به وجود می‌آید همچنین مهارت ارتباطی او در جهت پذیرفتن مخالفت با ایده خود تقویت می‌گردد. نتایج این تحقیق در این سؤال با نتیجه تحقیق معدنی‌پور (۱۳۹۳)، اسدپور (۱۳۹۳)، اسدپور و عصاره (۱۳۹۳) همخوانی و هماهنگی دارد.

در علوم اجتماعی پایه چهارم ابتدایی نسبت به علوم اجتماعی سوم، مطالب کمتر با زندگی فراگیران ارتباط نزدیک دارد و به این مؤلفه کمتر توجه شده است در حالی که دانش‌آموزان باید کاربرد مفاهیم مطرح شده در علوم اجتماعی با زندگی واقعی خود را درک کنند

بر طبق نتایج جدول (۴) در کتاب علوم اجتماعی چهارم ابتدایی به مؤلفه‌های ایجاد موقعیت‌های حل مسئله، یادگیری معنادار و شایستگی علمی به ترتیب بیشترین فراوانی را در کتاب علوم اجتماعی سال چهارم ابتدایی به خود اختصاص داده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی کتاب‌های علوم اجتماعی پایه سوم و چهارم ابتدایی از جهت میزان توجه به مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد که در کتاب‌های علوم اجتماعی هر دو پایه به مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور توجه شده است ولی در حد متوسط توجه شده است و ضروری است که توجه بیشتری به رویکرد زمینه محور در کتاب‌های علوم اجتماعی دوره ابتدایی شود؛ همچنین به مؤلفه‌های این رویکرد به‌صورت نامتعادل توجه شده است به‌طوری‌که از مؤلفه‌ها همچون فراهم ساختن زمینه پرورش استدلال علمی، انجام کار گروهی بسیار کم توجه شده است و به مؤلفه یادگیری معنادار و فراهم آوردن موقعیت حل مسئله به‌طور متوسط توجه شده است. در رویکرد زمینه محور موضوعات بر اساس نیازهای شاگردان تنظیم می‌شود میل و رغبت شاگردان به یادگیری بیشتر می‌شود. آموزش زمینه محور باعث ایجاد نگرش مثبت به درس می‌شود و این نگرش مثبت باعث افزایش انگیزه فراگیران در یادگیری موضوع می‌شود. درس علوم اجتماعی یکی از دروسی است که در زندگی فراگیران کاربرد زیادی دارد و از طریق این درس مهارت زندگی شهروندی، مهارت اجتماعی و غیره را دانش‌آموزان می‌آموزند بنابراین موضوعات این درس باید به زندگی فراگیران خیلی نزدیک باشد و یادگیری معنی‌دار را در دانش‌آموزان ایجاد کند اگر موضوعات این درس به‌طور مناسب و نزدیک با زندگی فراگیران انتخاب شود و همچنین موضوعاتی که دانش‌آموزان به آن علاقه‌مند هستند و با زندگی خارج از کلاس درس نیز ارتباط داده

این دوره به خوبی به اجرا درآید قطعاً، ضمانت کافی برای کسب موفقیت‌های آتی در زندگی شخصی و اجتماعی کودکان فراهم می‌گردد. از سوی دیگر چون دوره ابتدایی اساس و پایه دوره‌های بالاتر را تشکیل می‌دهد و تجارب دانش‌آموزان در این دوره شکل می‌گیرد. آموزش و پرورش دربرگیرنده عوامل و عناصری است که سازندگی و موفقیت نظام آموزشی نیز در دل پویایی عناصر آن است. مهم‌ترین اجزای تشکیل‌دهنده نظام آموزشی عبارت‌اند از: برنامه درسی، محیط آموزش و معلم. یکی از ارکان اصلی برنامه درسی، کتاب درسی است. مدرسه، کانون آموزش و کتاب‌های درسی، مهم‌ترین وسیله آموزش تلقی می‌شوند که غالباً اهداف آموزش و پرورش از طریق آن‌ها قابل تحقق است. وابستگی نظام آموزشی ما به کتاب درسی در همه دوره‌های آموزشی مشهود است.

کتاب درسی به ویژه در نظام‌های آموزشی متمرکز که حول محور مکتوب و مدون است بنابراین در کتاب‌های درسی ما باید به رویکرد زمینه محور توجه زیادی شود تا دانش‌آموز بتواند بین آنچه می‌آموزد با محیط بیرونی خود ارتباط برقرار کند و یادگیری برای او لذت بخش شود همچنین بین موضوعات درسی در کتاب‌های مختلف بتواند رابطه برقرار کند و آن‌ها را منفک و بی‌ارتباط با همدیگر نبیند. در اینجا نمی‌توان نقش معلمان را نادیده گرفت معلمان باید از روش‌های تدریس نوین استفاده کنند و با این رویکرد آشنایی کافی داشته باشند و از این رویکرد در تدریس خود استفاده کنند در تدریس علوم اجتماعی بر اساس رویکرد زمینه محور معلم ابتدا باید دانش‌آموزان را با هدف درس علوم اجتماعی آشنا کند و مطلب طوری ارائه شود که دانش‌آموز بتواند رابطه این درس را با جهان بیرون درک کند همچنین بین درس علوم اجتماعی با آموزه‌های دینی، مراسم مذهبی، قوانین و مقررات جامعه، مناسبت‌های ملی ارتباط برقرار کند. در آموزش زمینه محور به علت اینکه مفاهیم در

همچنین باید مفاهیم مطرح شده در علوم اجتماعی با سایر مطالب در علوم تجربی، اخلاق و ... پیوند داده شود. همچنین زمینه برای اینکه آموزش علوم اجتماعی در محیط‌هایی غیر از کلاس درس آموزش داده شود فراهم شود به این موارد در علوم اجتماعی پایه چهارم کمتر توجه شده است. در کتاب علوم اجتماعی به مؤلفه ایجاد موقعیت‌های حل مسئله نسبت به سایر مؤلفه‌ها بیشتر توجه شده است. در این درس باید موقعیت مسئله محور برای دانش‌آموز ایجاد شود تا خود دانش‌آموز به جمع‌آوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل آن‌ها و حل مسئله بپردازد همچنین در مورد مهارت‌های زندگی شهروندی، مهارت ارتباط برقرار کردن با دیگران، رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی، چگونگی شکل‌گیری خانواده و جامعه و ... باید مسئله برای دانش‌آموزان ایجاد شود و دانش‌آموز خود به حل مسئله اقدام کند.

در درس علوم اجتماعی باید مهارت کسب شایستگی علمی در دانش‌آموزان ایجاد شود و مطالب طوری در این درس ارائه شود که دانش‌آموز به این درس علاقه‌مند شود و خود به این نتیجه برسد که من به یادگیری علوم اجتماعی نیاز دارم؛ همچنین درس علوم اجتماعی باید باعث شکل‌گیری رفتارها و عادات مطلوب و موردپسند جامعه از جمله رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی، کمک به دیگران، احترام به بزرگ‌ترها را در دانش‌آموزان ایجاد کند. با آموزش علوم اجتماعی دانش‌آموزان باید بتوانند در مورد زندگی خودشان آگاهانه تصمیم بگیرند. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق معدنی‌پور (۱۳۹۳) همخوانی و هماهنگی دارد.

دانش‌آموز دوره ابتدایی سرشار از انرژی برای آموزش و یادگیری است و توجه به رویکرد زمینه محور در برنامه‌های درسی دوره ابتدایی، باعث ایجاد یادگیری معنادار و شوق و انگیزه برای آموختن در دانش‌آموزان می‌شود با توجه به اینکه آموزش و پرورش ابتدایی در واقع نقطه ورود یک حرکت طولانی و مهم در زندگی کودکان است اگر برای این دوره برنامه‌ریزی شود و برنامه‌های

منابع

- Abdinezhade, Taleb (2009), *The effectiveness of teaching and learning based on chemical kinetics high school students*, Master's Thesis, University of Rajai martyr [Persian].
- Asadpoor, Said (2014) - *The effect of experimental science education Fields approach based on the academic achievement of students from grade seven city Baharestan 2012-2013*, Master's thesis, Faculty of Humanities, shahid Rajai teacher training university [Persian].
- Asadpoor, Said, Assareh, Alireza (2014), " *The effect of experimental science approach - axis (thematic) skills acquired by students from grade seven*" The first Global Conference on Sustainable Development in Psychology, Social and Cultural Studies, Center for strategies to achieve sustainable development [Persian].
- Badryan, Abad, Arabshahi, Baherh, Abdinezhad, Taleb, Nasri azar, Akbar (2011), " *evaluate the effectiveness of chemical kinetics on growth-oriented education and students' attitudes*" [Persian].
- Barman, C. R. (2002). *How do you define inquiry?* Science and Children, 40(2), 8-9.
- Cem Gercek, Ozgur Ozca (2015) " *Views Of Biology Teacher Candidates About Context Based Approach*" Procedia - Social and Behavioral Sciences 197 (2015 810 – 81).
- Dadfar, Reza, Bazdar, fatmeh, nasrollahi, Abass, Abdolhossaini, Amir, Ahmadi, Vahid (20. loss of male and female high school students Darh city in the academic year 90-91, Islamic University of Medical Sciences, 21 (6 (Title 82)). 224- 231 [Persian].
- Donna, King (2015) " *Teaching and Learning in a Context –based chemistry classroom*" Doctot philosophy, Questland university of technology.
- Jafarzadeh, robabeh (2010), *Evaluate the effectiveness of STS approach in planning and teaching concepts based on chemical stoichiometry khalkhal city high school*, master's thesis, Faculty of Science, shahid Rajai Teacher Training university. Journal of Education, 27 ((s 105)): 93 [Persian].
- King, Donna, T. Winner, Evan, & Ginns, Ian (2010) *Engaging middle school students in context-based science: One teacher's approach*. In STEM 2010, STEM - Science,

موقعیت‌های اصلی و واقعی آن‌ها به کار گرفته می‌شود و موجب بالندگی دانش‌آموزان می‌شود در فعالیت‌های گروهی بر روی زمینه، ارتباط‌های بیشتری برای یادگیرنده ایجاد می‌شود و میزان مشارکت دانش‌آموزان را در بحث‌های کلاسی افزایش می‌دهد و با تحریک طرح‌واره‌های فکری موجود دانش‌آموزان، چشم‌اندازهای جدیدی را برای حل مسائل و موضوع‌های موجود در زمینه‌های مختلف خلق می‌کند که پاسخگوی نیازهای متنوع دانش‌آموزان است. به‌طور کلی با تبیین نتایج این تحقیق می‌توان به این نتیجه رسید که در کتاب‌های علوم اجتماعی دوره ابتدایی به اندازه کافی به این رویکرد زمینه محور توجه نشده است و انتظار می‌رود با توجه به اهمیت و کاربردی بودن این درس به این رویکرد توجه بیشتری در کتاب علوم اجتماعی مخصوصاً در دوره ابتدایی گردد.

پیشنهاد‌های پژوهش

- با توجه به نتایج این تحقیق پیشنهاد می‌گردد که محتوای دروس با زندگی فراگیران ارتباط نزدیکی داشته باشد تا یادگیری برای فراگیران معنادار شود پس از تدوین محتوا باید ارتباط آن با واقعیت زندگی بیرون، توسط دانش‌آموزان مورد ارزیابی و تحلیل قرار گیرد؛ به همه مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور در کتاب‌های درسی توجه شود.
- پیشنهاد می‌شود که در تربیت دانشجو معلمان و آموزش ضمن خدمت معلمان، رویکرد زمینه محور و روش تدریس متناسب با این رویکرد را آموزش دهند.
- برگزاری کارگاه آموزشی برای آشنایی معلمان با رویکرد زمینه محور
- پیشنهاد می‌گردد با توجه به اینکه در کتاب‌های علوم اجتماعی پایه سوم و چهارم دوره ابتدایی به‌طور متعادل به مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور توجه نشده است در تدوین و تألیف کتاب‌ها به همه مؤلفه‌های رویکرد زمینه محور به‌طور متعادل توجه شود.

Technology, Engineering and Mathematics in Education., Queensland University of Technology, Brisbane, Australia.

Madnipoor(2012) 'A Study of the Implementation of the Subject-Based Approach in the Empirical Curriculum of the 6th Basic Elementary School of Public Schools in Karaj, Alborz Province, from the Viewpoints of Teachers in the Year of Education of 2011-2012" Master's Thesis, Faculty of Humanities, Shahid Rajae Teacher training University[Persian].

Mohammad Jani, Ebrahim (2016)

"The position of Global citizen in "social studies" curriculum of the sixth grade of elementary school" Research in Curriculum Planning Vol 13. No 21 (continus 48) Spring 2016, Pages 82-92.

Mungandi Monde Monica, Kazeni, (2012), comparative effectiveness of context-based and tradiotmal teaching approach in enhancing learner performance in life sciences, a thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree philosophia doctor(PhD), science education in the faculty of education, university of Pretoria.

System of Georgia President's Council Meeting, September 13, 2011.

Tural, Guner. (2013). *The functioning of context-based physics instruction in higher education. Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching*, Voume 14, Issue 1, Article 4, p. 1 (Jun., 2013).

Zgur Ozcan, Cem Gercek (2015) "What are the pre-service physics teachers' opinions about context based approach in physics lessons?" *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 197 (2015) 892 – 897.